

Motion

1981/82:2569

Lars Werner m. fl.

Finansiering av kraftverksprojektet Kotmale i Sri Lanka (prop. 1981/82:215)

Kotmaleprojektet är en biståndspolitisk skandal. Som vänsterpartiet kommunisterna tidigare påpekat, är affären ett följdriktigt resultat av borgerlig biståndspolitik som sätter svenska företags intressen och vinster före de biståndspolitiska mål som officiellt anges gälla.

Det är givetvis inte något fel att svenska bistandsmedel används för att bygga kraftverk i ett u-land. Men om så skall ske, skall man naturligtvis vara förvissad om att biståndet till projektet medför utjämning, större social rättvisa, bättre livsmedelsförsörjning och ett ökat nationellt beroende för landet i fråga. Det skall naturligtvis också vara klart att projektet är planlagt på bästa sätt och att billigaste möjliga entreprenad kan erhållas för att de kontrakt som upprättas inte tillåter oskäligen vinster för de inblandade företagen.

I intet av dessa avseenden kan Kotmaleprojektet sägas uppfylla fordringarna. Den högerregering som tillträdde i Sri Lanka 1977 påbörjade omedelbart en utförsäljning av landets resurser till stora multinationella bolag. Frizoner inrättades. En omfattande skogsskövling påbörjades. Stora företag inom vad som brukar betecknas som "agrobusiness", t. ex. Nestlé, har fått stora koncessioner på mark och också övertagit odlingar. Det kommer inte att bli odlingar för befolkningen i Sri Lanka, utan affärsmässigt storodling för den multinationella industrins räkning. En skandalös tvångsomflyttning av indiska lantarbetare, familjer som av den engelska kolonialregeringen importerades till Ceylon-Sri Lanka, har genomförts. De skall genom ett avtal med Indien återföras till fastlandet, där de hamnar i otrolig misär. Nu har Indien nekat att ta emot flera familjer, eftersom de inte kan föda sin egen befolkning. Men för dem som redan förflyttats är det en tragedi.

Regeringen i Sri Lanka kan således inte på något sätt sägas verka för utjämning av orättvisor och bättre levnadsförhållanden för de stora befolkningsgrupperna i sitt land. Men det har vägt lätt när borgerliga regeringar låtit de svenska biståndspengarna flöda till kraftverks- och bevattningsprojektet Mahaweli där Kotmale ingår som en del.

Men också det sätt på vilket projektet kommit till stånd är under all kritik. Skånska Cement tecknar således ett kontrakt med Sri Lankas regering, i stort sett på sina egna villkor, utan anbudsförfarande, utan att ordentliga markundersökningar genomförts. Kontraktet tecknas med den klara förutsättningen att svenska bistandsmedel skulle få tas i anspråk. Eftersom Skånska Cement fått kontraktet utanför all konkurrens och med

statliga garantier bakom sig, tjänar företaget mycket grova pengar på affären, betydligt mer än andra inblandade västföretag i Mahaweliprojektet.

Detta får nu de svenska skattebetalarna stå för. Möjligheterna att ge svenskt bistånd till bättre förberedda och mera socialt motiverade projekt minskas i motsvarande grad. Nu föreslår regeringen en finansiering som binder upp över en miljard av svenska biståndspengar under i stort sett hela 1980-talet. Men Skånska Cement är fredat. De kan kamma hem sina vinster i lugn och ro utan att behöva ta hänsyn till vare sig befolkningen i Sri Lanka eller svensk biståndspolitik.

Vpk har redan för budgetåret 1982/83 begärt en begränsning av biståndet till Sri Lanka till 115 milj. kr. Motsvarande restriktivitet bör gälla också för resten av tiden för att föra Kotmaleprojektet till en vettig avslutning. Enligt vpk:s mening bör det också undersökas om inte Skånska Cement kan pressas på en del av de oskäligt höga vinster som företaget garanterat sig genom kontraktet med Sri Lankas regering. Vad den slutliga kostnaden för projektet kommer att bli torde det i dag inte finnas någon som kan beräkna med någon större grad av säkerhet.

De beräkningar som utförts av SIDA bör vara det absoluta maximum som kan komma i fråga för att Kotmaleprojektet skall kunna genomföras med svenskt bistånd. Vpk ansluter sig till SIDA:s förslag på en biståndsfinansiering av högst 1 300 milj. kr. för tiden 1982—1988.

Med hänvisning till det ovan framförda föreslås

1. att riksdagen beslutar att det svenska finansieringsåtagandet för Kotmaleprojektet bestäms till 1 300 000 000 kr.,
2. att riksdagen beslutar att 993 000 000 kr. av biståndsmedlen skall gå till Sri Lanka under samma period,
3. att riksdagen avslår förslaget om höjning av det allmänna biståndet till Sri Lanka och fastställer medelsramen för 1982/83 till 115 000 000 kr.,
4. att riksdagen hos regeringen begär en utredning och förslag om att Skånska Cement skall avstå en del av den oskäliga vinst man i Kotmaleprojektet har tillskansat sig genom kontrakt utan anbudsförfarande.

Stockholm den 19 maj 1982

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

OSWALD SÖDERQVIST (vpk)